

Szőke Ferenc: „Csodák palotája”

Szakmai koncepcióként az alábbiakban a munkák összességéhez, illetve külön-külön az egyes vázlatokhoz kapcsolódó kiegészítő információkat, gondolatokat foglalom össze.

Általános információk:

A „Csodák palotája” kiállítás cím utalás a közismert, fiatalabb korosztálynak szóló Csodák palotájára, ahol a gyerekek és a szülők érdekes optikai és más fizikai jelenségekkel szórakoztató formában ismerkedhetnek. Az installációk nagyon egyszerűek, könnyen érthetőek, és talán hasonlóan érdekesek. Ugyanakkor a cím utalni kíván a valóságra is, ahol szintén érdekes, és gyakran talányos tárgyakkal, jelenségekkel lehet, /vagy nem lehet/ találkozni.

A kiállításon olyan dolgokat is ki lehet próbálni, illetve meg lehet tapasztalni, ami a tényleges valóságban nem áll módunkban, vagy csak igen korlátozottan, illetve több esetben csak az elképzelések, fikciók terén lehetségesek. Így többek között például a látogatók megismerkedhetnek a „szabadkézi repülés” élményével. Az installációk a legújabb technikai lehetőségek felhasználásán keresztül közelítenek hagyományos és újszerű tartalmak megfogalmazásához, közvetítéséhez.

A fentiek mellett a kiállítás cím utalás Marcel Duchamp munkásságára, a *ready made* világára. A sorozat egésze, és több darabja konkrét formában is tisztelgés a mai kortárs képzőművészet jó részének bázisát jelentő mester előtt.

1. „Platonium”

Az installáció keretében egyszerre kerül megidézésre az emberiség történetének több korszaka. Az objektben szereplő barlang környezet a kezdetekre, az őskori idősakra utal, a barlang falára kivetülő külső kép az ókori görögséget, Platont, a „bölcset” idézi, a „camera obscura” funkció a XIX. századot, a videófal elem pedig a mai kort jeleníti meg. Az installáció egésze több ezer éves kérdéseket aktualizál a valóság és az emberi nézőpont mibenlétéről, viszonyairól.

2. „MP4” (Fájl)

Az installáció a szabad akarat illetve az ”elve elrendeltség” klasszikus dialektikájának, a befolyásolhatóság és a kiszolgáltatottság játékos, a virtualizáció révén tapasztalati élménnyé alakított megfogalmazása.

3. „Biciklikerek 2013” („MD100”)

Az installáció utalás Marcel Duchamp valóság darabjára, egy biciklikerekre, amit műtárggyá nyilvánított, amikor 1913-ban egy posztamensnek használt székre felszerelte. Az objekt sajátos hangulatú terében egy a napjainkban igen gyakori, monitor-érintő, (oldal-lapozó) mozdulaton keresztül válhat érzékelhetővé korunk technológiai és társadalmi értelemben egyaránt erősen „eltávolító”, virtualizáló karaktere. A valóságot hivatkozó műtárgy – a Biciklikerek – mozgóképpé virtualizált világa reprezentálja a tehnikai, társadalmi, és a köznapi emberi viszonyok – esetenként szintén nem könnyen megfogható - kérdéseit.

4. „M&M”

A munka hivatkozás Marcel Duchamp műtárgy–valóságára, és Michelangelo Antonioni egyén- valóság viszonyát vizsgáló „Nagyítás” című filmjének központi, mozitörténeti momentumára. A jelenetben egy politikai bűntényről véletlenül tanúságot, bizonyítékot szerző, fotózással foglalkozó főhóst bevonja a játékába egy teniszezést imitáló utcai pantomim csapat. A főhősnek egy nem létező teniszlabdát kell a társaság részére visszadobnia.

5. „Reptér”

A kinetikus installáció keretében az ember klasszikus álma, a „szabadkézi repülés” élménye elevenedik meg. A mű utalás a kiállítótér, a művészet küldetésére.

6. „Asztrál”

Az installáció a test és lélek klasszikus dialektikájának mai technikai eszközökkel való megfogalmazása.

7. „Koktél”

Az installáció keretében a lázadás egy klasszikus mozdulatsorával és hatásával lehet tapasztalati úton megismerkedni. Az objekt utalás Antonioni fentebb említett, klasszikus jelenetére, ugyanakkor hivatkozva a James Bond filmek világát is. A mű ütközteti a látogatót az egyre inkább keveredő virtuális és tényleges valóság, és az abban való részvétel kérdéseivel.

8. „Zeusz”

Az installáció a „Koktél” című munka „párja”, a kettő együtt utalás az „Olümposz világa”, és a „Koktél” „átlagember világa” közötti különbségekre és hasonlóságokra, a befolyásolási lehetőségek és a befolyásolhatóság kérdéseire.

9. „Neo”

A munka hivatkozás a valóság mibenlétét megkérdőjelező „Mátrix” c. kultfilm kérdés feltevéseire. A filmben szereplő zöld jeleket helyettesítő sárga falevelek a lét helyszínének, a fizikai tér idő-dimenziójának megjelenítésével utalnak a dimenziók, illetve a világ mibenlétének, és az egyén lehetséges szerepeinek kérdéseire.

10. „Hármas oltár”

Az installáció tisztelgés Repin „Rozs” c. munkája előtt. A kinetikus objekt Repin munkáinak, és különösen a „Rozs” c. kép igen erősen szakrális jellegét kívánja a korszerű technika adottságaival felidézni és megeleveníteni, aktualizálni.

11., „Posztamens” (fény)

Marcel Duchamp a *Biciklikerek* c. alkotásával számomra azt mondta, hogy szinte bármi lehet műtárgy, szinte minden alkalmas, hogy tartalmakat lássunk bele, hogy médium, hogy műtárgy legyen. Ezt alapul véve, a vizsgálatunk fókuszának tárgya lehet, hogy ki az, aki látja a világot, mi az, amin áll a médium, a tárgy. Üres anyag posztamens sorozatom elemei különböző anyagokból készülő posztamensekből állnak, amelyek az ember miből-valóságának, (milyen anyagból valóságának) kérdését helyezik a központba. Az üres anyag posztamens sorozat első két eleme nyersvas és króm, amely anyagok pl. a Dózsa György úti 1956-os emlékműben is különös hangsúllyal szerepelnek. A pályázatban bemutatásra javasolt „Posztamens” verzió a sorozat talán leginkább érdekes darabja, esetében a posztamens anyaga fény. Ennek tényleges /tudományos/ megvalósítása helyett szemléltető jelleggel kerülne elkészítésre a vázlat szerinti kinetikus videó installáció.

12., „Hangtál”

Az előző pontban szereplő munka szerinti tartalom más megfogalmazásban.

***

A pályázati anyag szerinti 12 db video installáció műszaki megtervezése, és kivitelezése minden bizonnyal jelentősebb kihívást jelent, de szándék és ráfordítás rendelkezésre állása esetén öt hónap alatt a projekt elemei jó eséllyel megvalósíthatók. A tényleges, teljes körű megvalósítás mellett alternatívát jelenthet a részbeni kivitelezés, ez esetben a munkák egy része nem, vagy csak koncepcionális, szöveg-vázlat formájában kerülne bemutatásra. A vázlatok bemutatása esetén a nézőknek szükséges a rajzok és szövegek alapján elképzelni az installációkat, így ez esetben a munkák - a fizikai aktivitás helyett - szellemi közreműködést igényelnek.

A bemutatásra javasolt művek a magyar képzőművészeti tér pereméről, illetve azon túlról érkeznek, és - némileg ezzel összefüggésben - talán a szokásosnál szélesebb közönséget szólítanak meg. Az egyes munkák tartalmi és formai aktualitása, egyszerűsége, nyitottsága révén a sorozat talán alkalmas lehet a nemzetközi párbeszédben jelenlévő magyar részvétel továbbvitelére, vagy akár esetlegesen a kortárs képzőművészet iránti általános érdeklődés, közfigyelem szélesítésére.

Budapest, 2014. december 10.

Szőke Ferenc